

FomeBes

Fibre-Optic Monitoring van de ondergrondse Energiebalans van BodemEnergieSystemen

Kunnen wko's efficiënter? en hoe metingen ons daarbij kunnen helpen

22 juni 2017

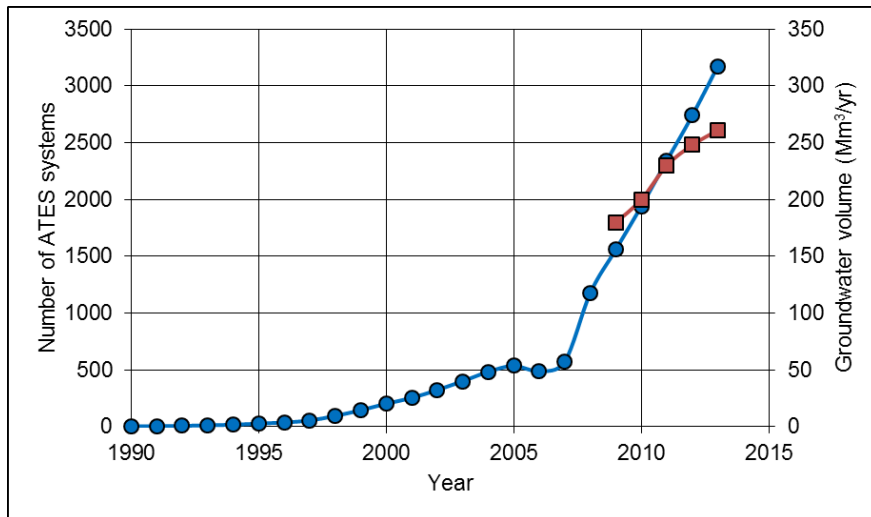
www.fomebes.nl

Projectsupporters : Provincie Utrecht, UU Vastgoed & Campus, Terratech ,
Stichting Infrastructuur Kwaliteitsborging Bodembeheer.

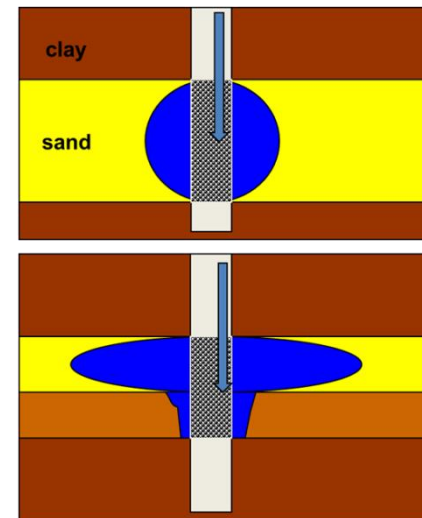

FomeBes

De ondergrond wordt steeds drukker. Of toch niet ?

?

FomeBes

Project FOME-BES: 01/07/2014 – 30/06/2017

Onderzoek naar waarde glasvezelmonitoring voor

- Optimalisatie WKO-systemen (meer opbrengst)
- Doelmatiger gebruik van de ondergrond

- Aanleg meetinfra, Validatie modellen (WP1)
- Integraal monitoringsinstrument (WP2)
- Voorspelling onderhoudsbehoefte (WP3)
- Ontwikkeling beheersprotocol (WP4)

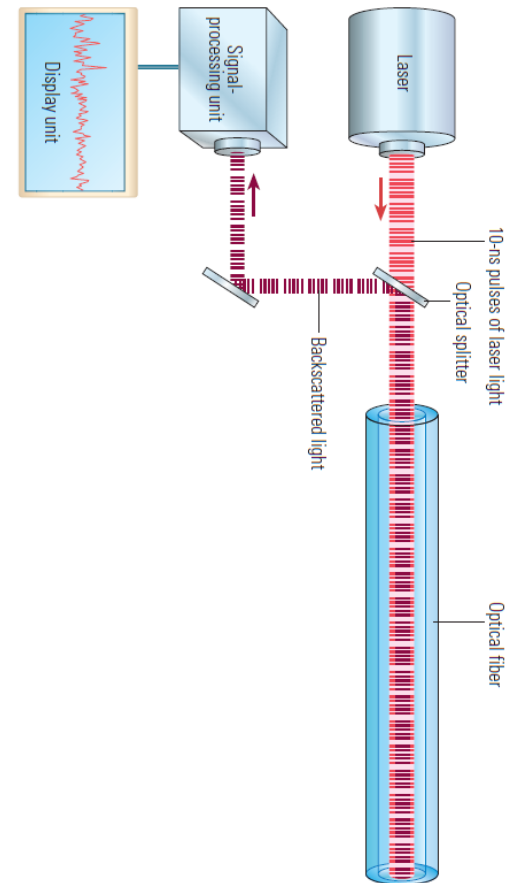
FomeBes

Metingen Bodemtemperatuur met glasvezelkabels (DTS)

G. Brown, Downhole Temperatures from Optical Fiber, Oilfield Review, 2008: 20, no.4

▼ DTS process. The DTS laser shoots bursts of light down the length of the optical fiber. Some light returns in the form of backscatter. The backscattered light is split from the incident pulses and filtered into discrete wavelengths. Because the speed of light is constant, a log of the backscattered light can be generated for each meter of the fiber.

FomeBes

Meetlocaties:

Werkpakket 1: validatie modellen (gebiedsniveau)

(Utrecht Rijnsweerd)

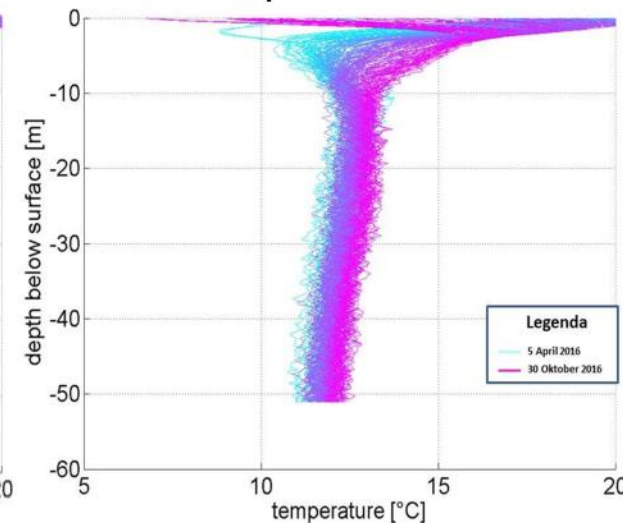
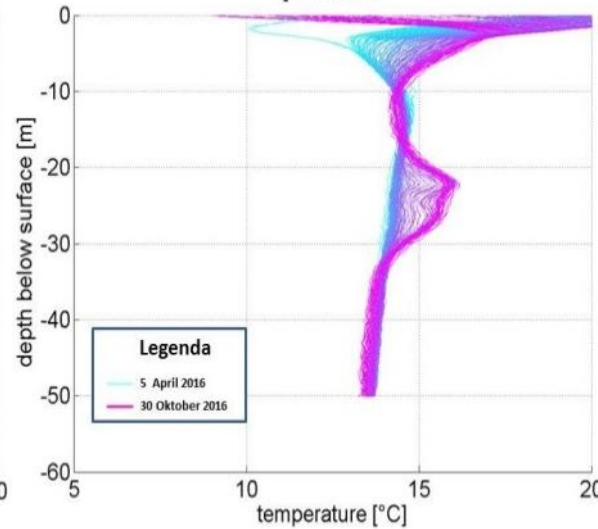
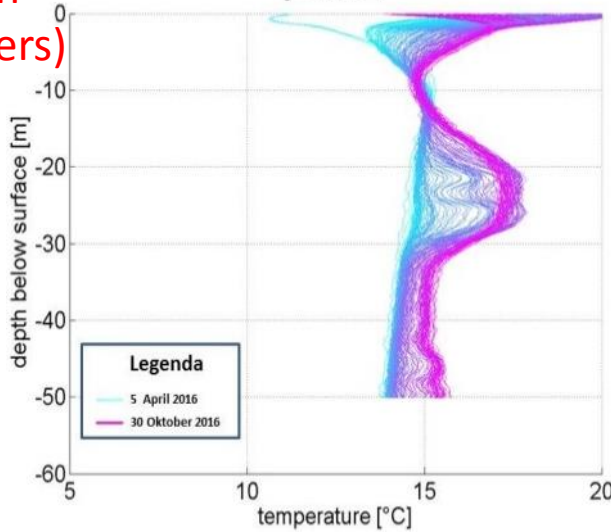
warme

Bron
(filters)

point11 30 m

point12 45 m

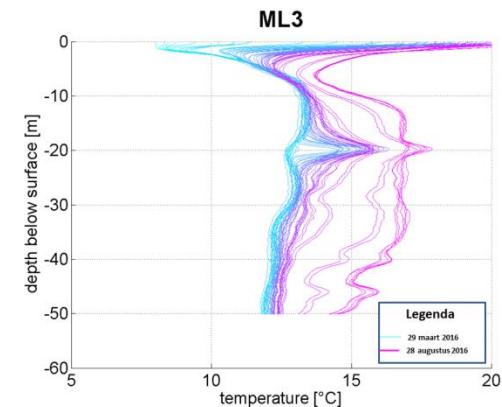
point 13 60 m

Modellen 'goed', maar .....

Invloed heterogeniteit ondergrond

Meer dan een randeffect

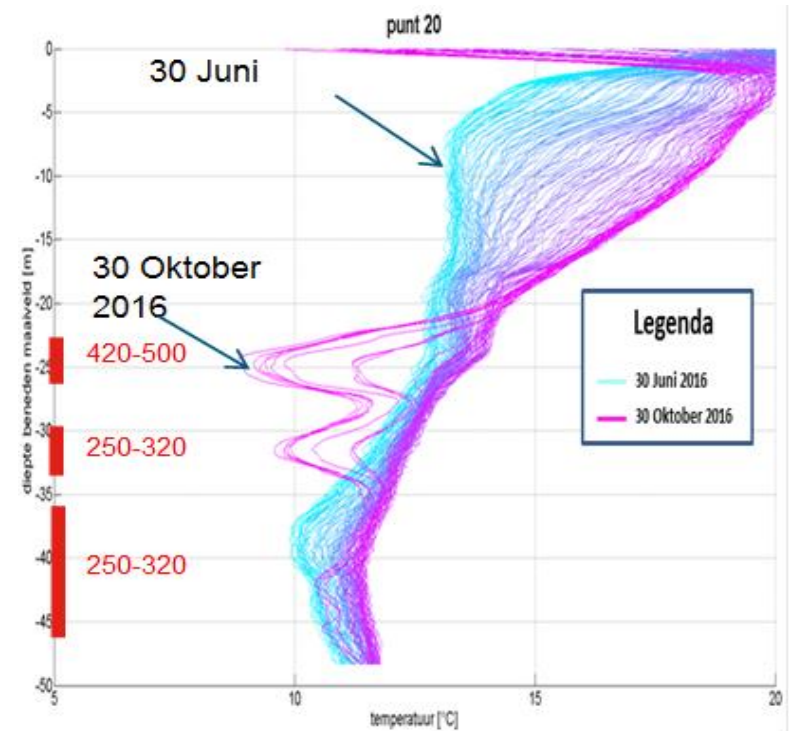
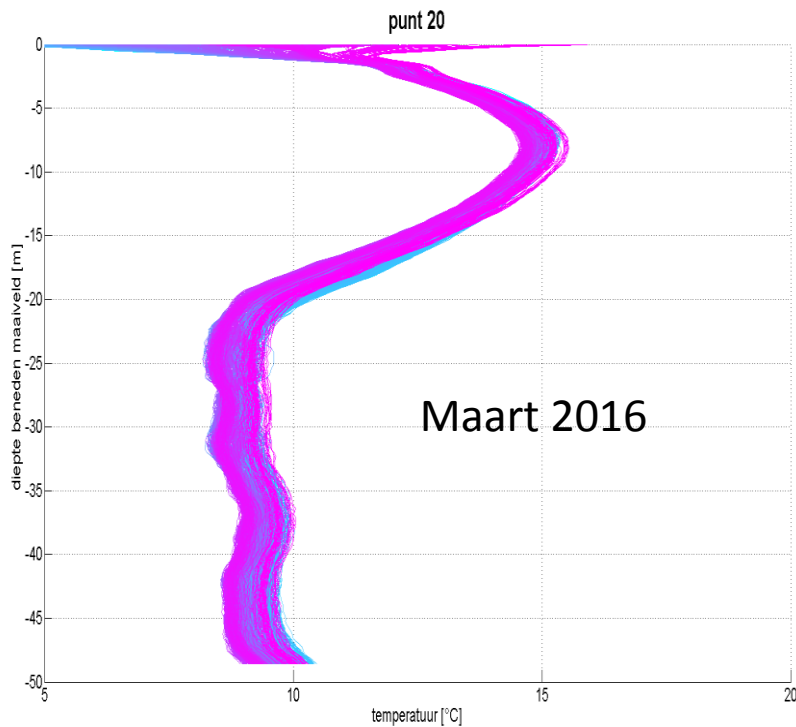
(Utrecht Science Park)

FomeBes

Werkpakket 1: validatie modellen bron niveau

(Utrecht Rijnsweerd)

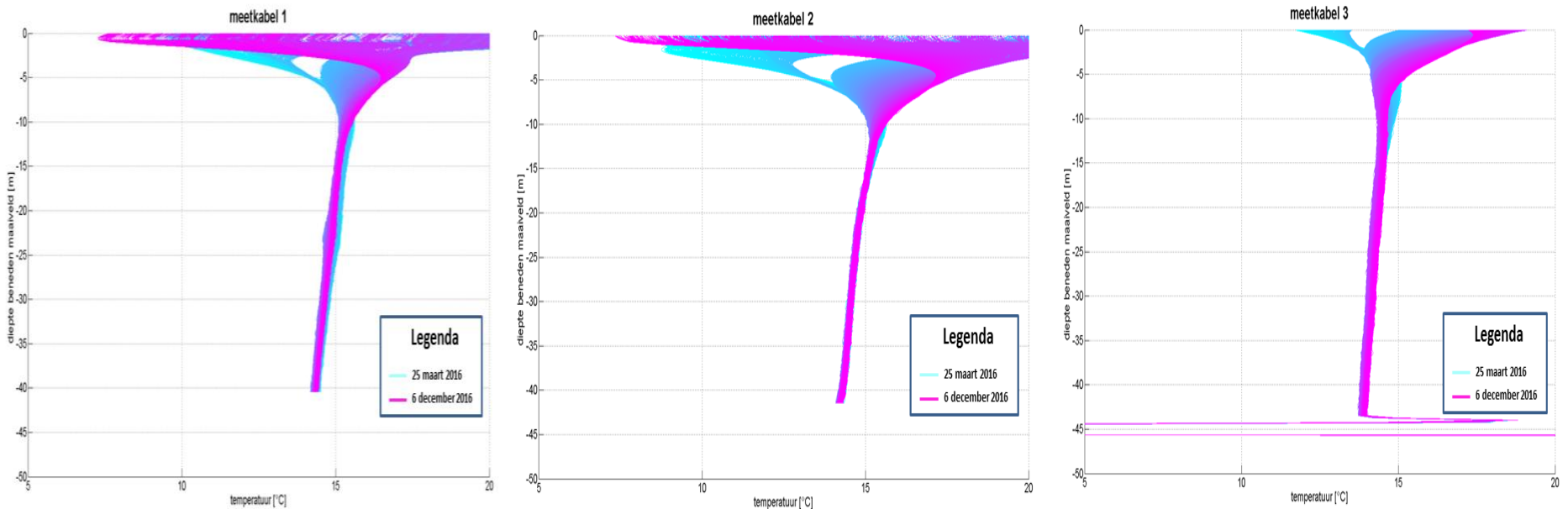

Onderste bronfilter onttrekt minder koude

Werkpakket 1: visualisatie

(Utrecht Stationsgebied)

Vergund maar niet benut (2016)

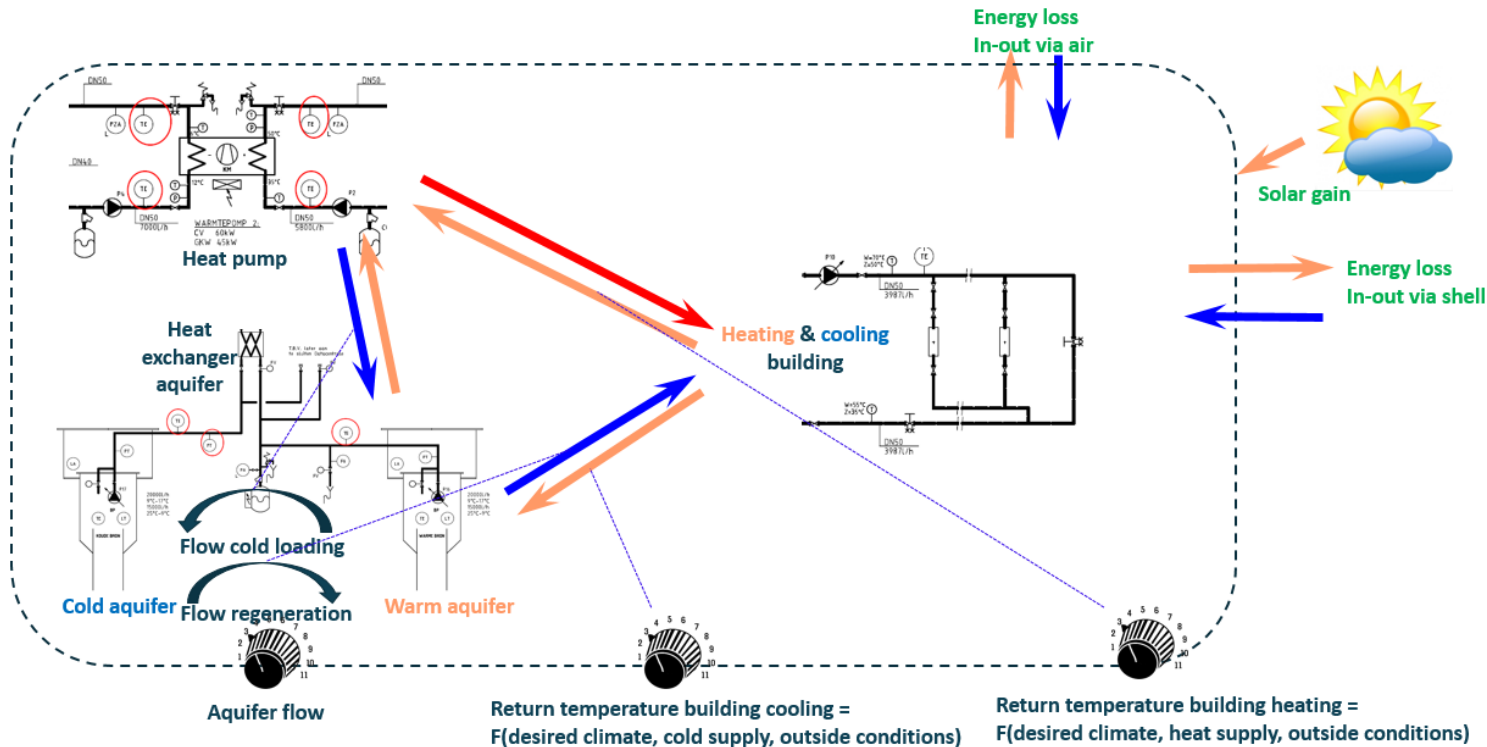

FomeBes

Werkpakket 2

Integraal monitoringsinstrument

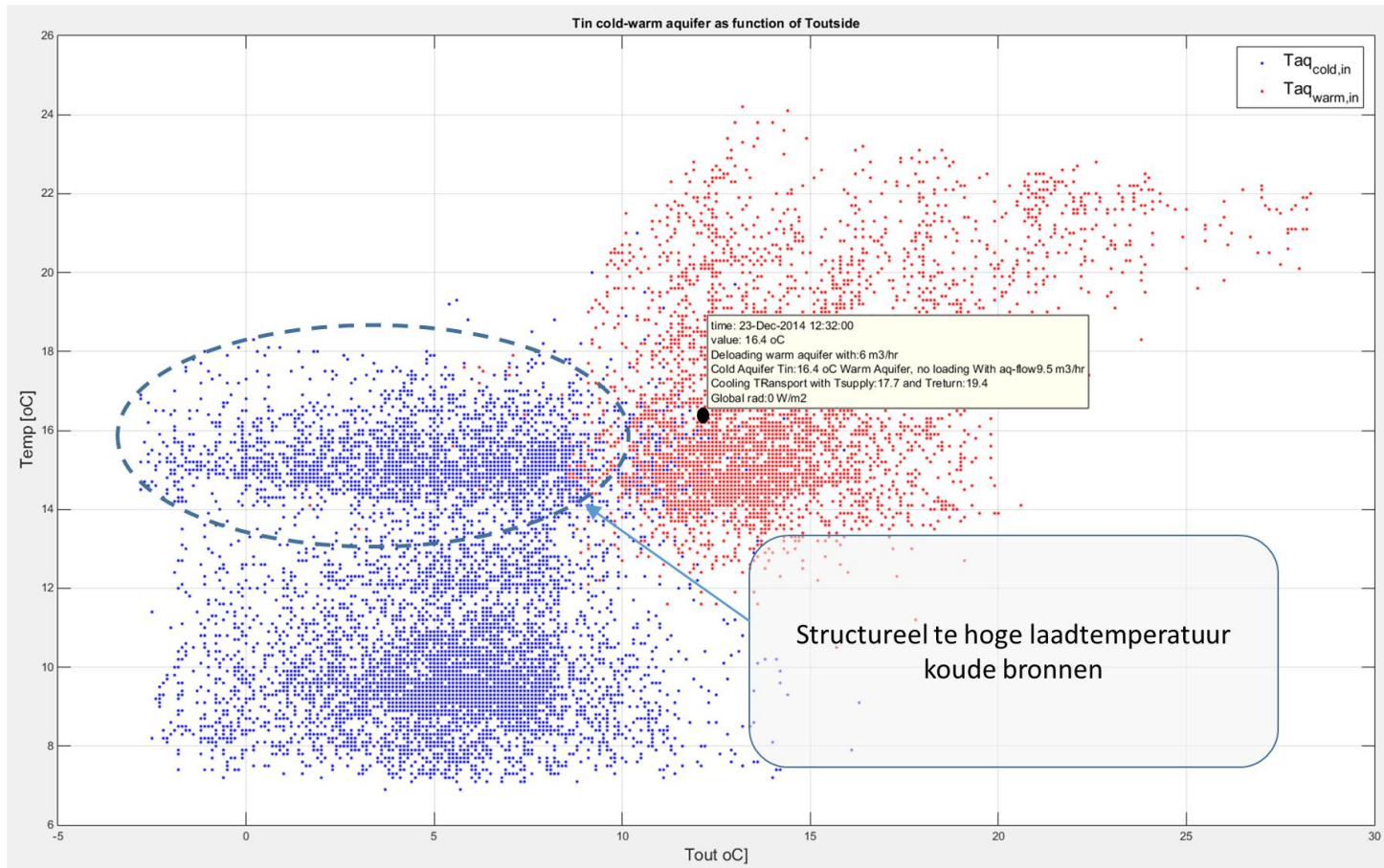
- 3 KPI's : knoppen om bovengronds mee te optimaliseren
- Doorwerking naar ondergrond aangetoond

FomeBes

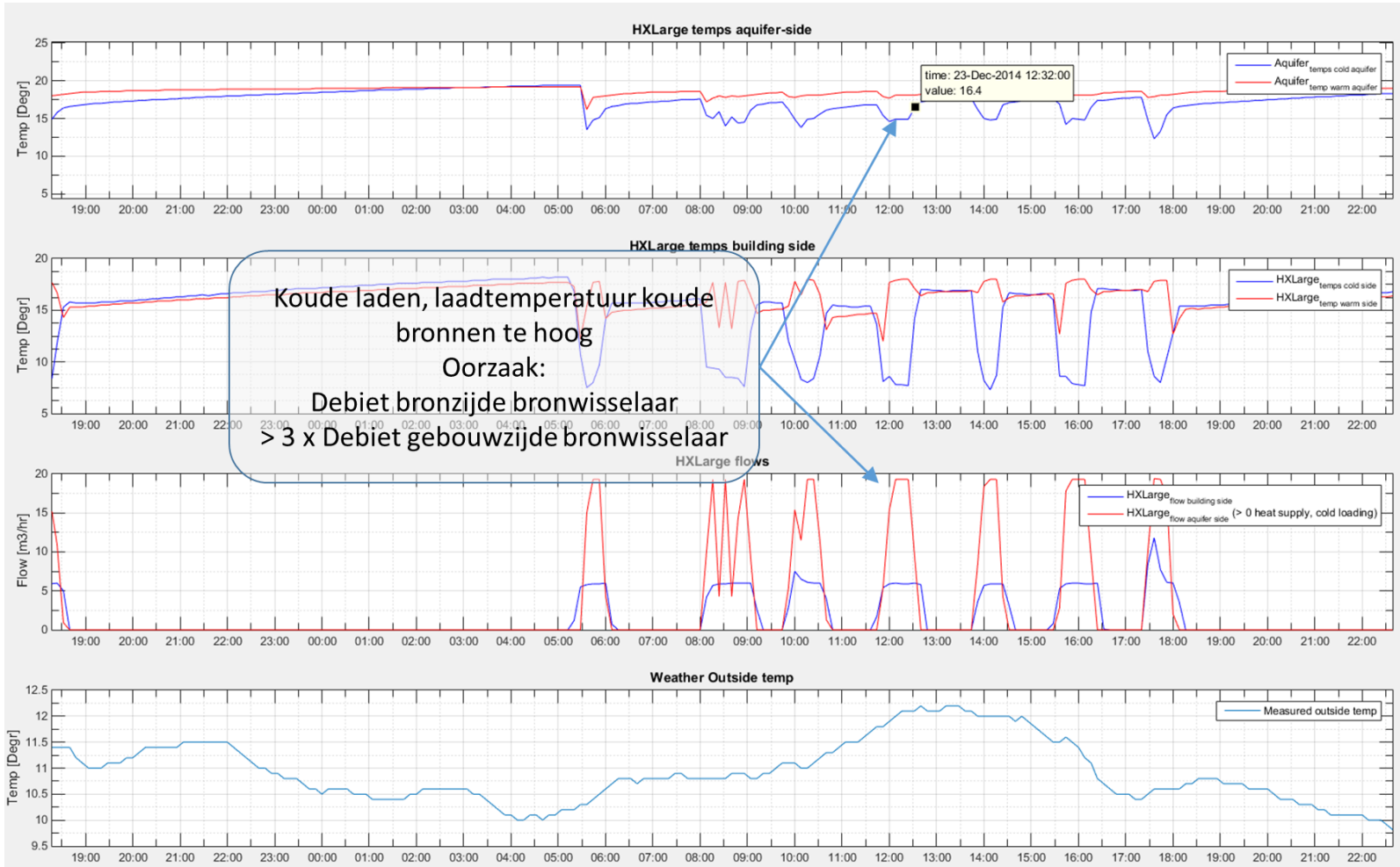
Werkpakket 2

Dashboard

Werkpakket 2 Achtergrond "incident"

FomeBes

Werkpakket 3

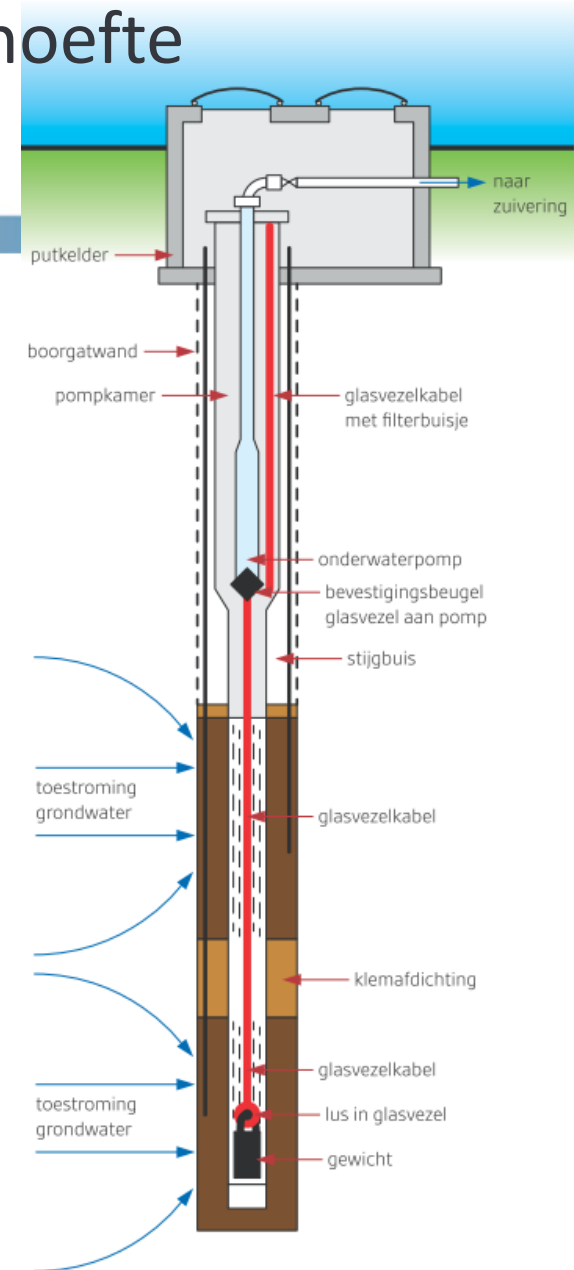
Voorspelling onderhoudsbehoefte

Meetprincipe

- Axiale verplaatsing van temperatuurfront in stijgbuis wordt elke meter gemeten met glasvezel-DTS.
- Verandering van axiale snelheid is een maat voor radiale uitstroom. Zo kan een stromingsprofiel over lengte van het filter verkregen worden.
- Hoge meetfrequentie

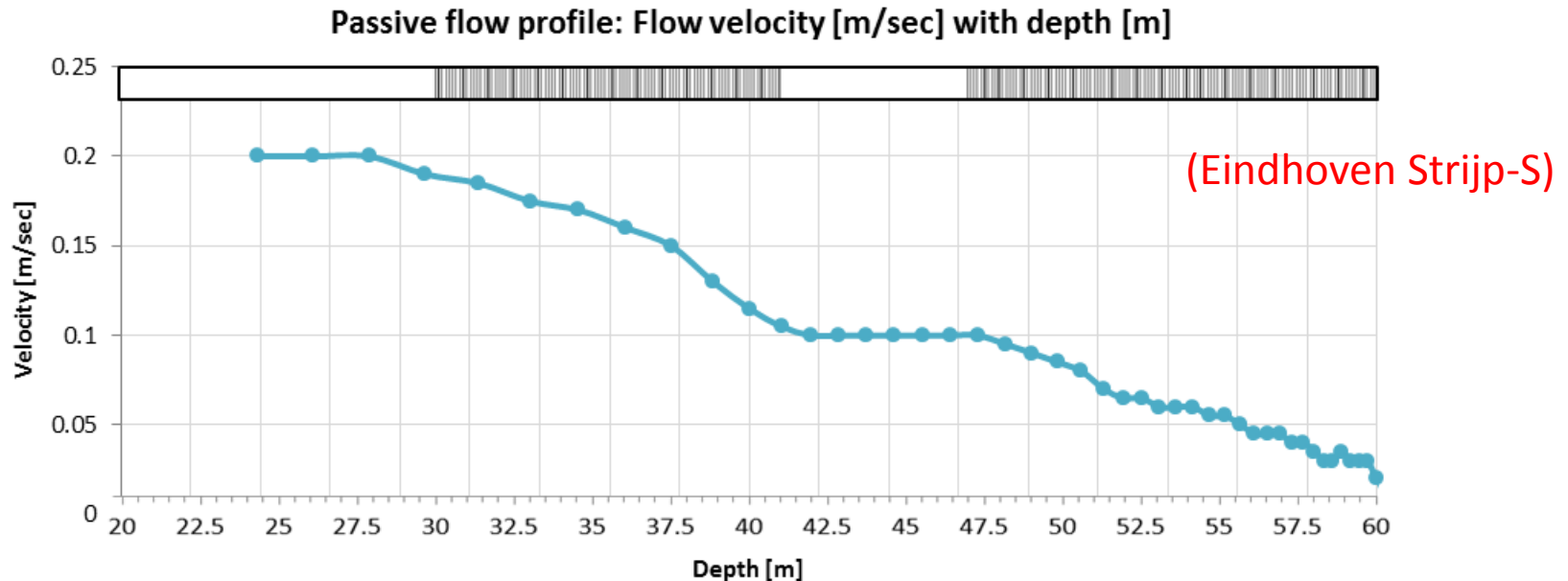
(1x per 10 s)

Resultaat

- Onderhoudsbehoefte van een WKO bepaald en opgesteld in een onderhoudsmatrix.
- Meetexperiment in Strijp-S Eindhoven: Temperatuurprofiel met glasvezel-DTS kan omgezet worden in een flowprofiel over de lengte van het filter van de bron.
- Nauwkeurigheid bij lage snelheden nog niet hoog genoeg.
- Tijdens metingen is nog geen trend ontdekt in de conditie van de bron en daarmee ook geen locatiespecifieke onderhoudsvraag.

Werkpakket 4: Ontwikkeling beheersprotocol

Specifieke prestatie-indicatoren met een daaraan gekoppelde risico- en kostenverdeling ?

In de toekomst rekening houden met interferentie nu het bevoegd gezag (wettelijk gezien) maatregelen kan opleggen om onnodig beslag op de ondergrond te vermijden zoals het aanpassen van de hoeveelheden te onttrekken water in de WKO-vergunning.

Kennisvraag: hoe 'erg' mag (neg.) interferentie zijn?

FomeBes

Conclusies (1)

Discussie meerwaarde DTS

Doelmatiger gebruik ondergrond

1. Onderbenutting WKO's zichtbaar gemaakt
2. Invloed heterogeniteit zichtbaar gemaakt
3. Onzekerheid ondergrond verkleind

Meerwaarde:

1. Ruimte voor uitbreiding / nieuwe WKO signaleren
2. Omgevingsinvloeden tijdig signaleren
3. Interferentie beter in beeld → beheersprotocol
4. Meerkosten DTS: terugverdientijd nieuwe WKO +10-20%

FomeBes

Conclusies (2)

Discussie meerwaarde DTS

Optimalisatie WKO-systemen

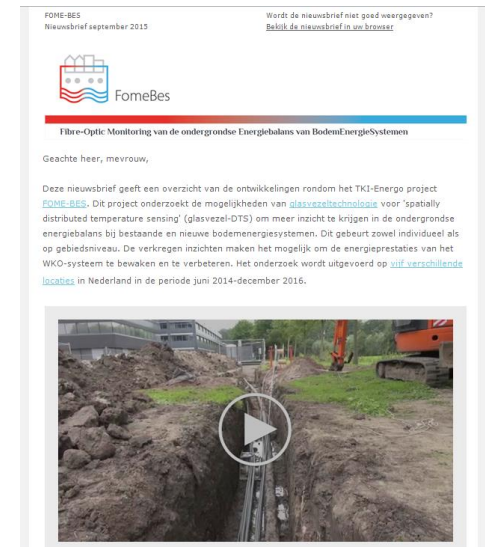
1. Principe voorspelling onderhoudsbehoefte aangetoond
2. Doorwerking beheer bovengronds → ondergrond
3. Afwijkend gedrag W / K rond bronfilters in beeld

Meerwaarde:

1. Onderhoud efficiënter indien meerkosten DTS <5%
2. Aanvulling op GBS (controle / signalering / sturing)
3. Bronsturing op diepte: indien meerkosten DTS $\leq 1\%$ (/bron)

- Website www.fomebes.nl met nieuwsbrief
- Artikelen en publicaties in:
  - VV+
  - K&S
  - Land+Water
  - Ensoc
  - iMaintain
  - Geo.Brief
- Diverse presentaties (congressen & events), excursies

FomeBes

Dank voor uw aandacht

Meer weten ?

www.fomebes.nl

Fibre-Optic Monitoring van de ondergrondse Energiebalans van BodemEnergieSystemen

Het project - Onderzoeklocaties - Fiber optic DTS-monitoring - Vraag & antwoord - Actueel - Contact

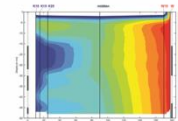
Het project

Bodemenergiesystemen kunnen een belangrijke bijdrage leveren aan het behalen van de CO2 reductie-doelstellingen. Helaas blijkt dat niet alle bodemenergiesystemen optimaal functioneren. Dit kan leiden tot onnodig lage energetische en financiële rendementen, overmatige grondwaterclaims, ondoelmatig grondwatergebruik en daarmee suboptimale benutting van het energiepotentieel in de bodem.
->>- lees meer

Film

Fibre optic DTS-monitoring

Ondergrondse bodemonitoring met glasvezel biedt inzicht in hoe de koude- en warmtebelen zich in de loop der tijd ontwikkelen bovengronds ontstaat letterlijk een 3D-beeld van hoe de energiebalans zich ondergronds ontwikkelt.

Nieuwsbrief

Wilt u op de hoogte blijven van de ontwikkelingen rondom FOME-BES? Meld u aan

[Aanmelden](#)